

Memorandum

Vlaamse, federale en Europese
verkiezingen 2024

Dit memorandum vertrekt vanuit ons scoutsverhaal.

Een verhaal van 90.000 leden en leiding actief in 500 groepen, lokaal ingebed en verweven in steden en gemeenten. Een verhaal van een grote jeugdbeweging verankerd in onze gedeelde geschiedenis en onze samenleving. Waar elk jaar meer en meer kinderen en jongeren een tweede thuis vinden. Kinderen en jongeren elk met een eigen verhaal. Een verhaal over meer dan spelen. Een verhaal over de onschatbare waarde van het jeugdwerk voor onze samenleving.

Een verhaal waarin we luidop dromen van een betere wereld. Waar we mentaal welbevinden hoog in het vaandel dragen. Waar vrijwilligerswerk de kans krijgt om te werken voor alle kinderen en jongeren en iedereen kansrijk kan opgroeien met de opportuniteit om te tuimelen en te experimenteren, binnen en buiten, in een ruimte gemaakt om te spelen. Waar structureel ruimte is voor inspraak en we de stemmen van kinderen en jongeren horen weerklinken.

Waar er voldoende ruimte en middelen zijn om het jeugdwerk niet alleen te laten overleven maar te laten groeien.

Maar ook een verhaal over jeugdwerk dat onder nooit geziene druk staat. Een verhaal over vrijwilligers, die elke week hun handen uit de mouwen willen steken voor kinderen en jongeren. Vrijwilligers die tegelijkertijd op zoek moeten gaan naar oplossingen voor hun verouderde jeugdinfrastructuur, die overweldigd worden door regulitis en stijgende verwachtingen naar een professionalisering van hun werking. Over stijgende organisatorische uitdagingen als gevolg van de inflatie en stijgende kosten en de nood aan financiële middelen om de toekomst van hun jeugdbeweging te kunnen garanderen.

We willen het volgende hoofdstuk in dit verhaal graag samen schrijven en vertellen. Dit memorandum is dus een uitgestoken hand naar alle overheden en beleidsmakers om samen deze uitdagingen aan te gaan en een veilige en zorgeloze toekomst voor onze kinderen en jongeren te garanderen.

Goed in je vel

Je goed in je vel voelen was nooit minder evident. Uit onze bevraging bij vrijwilligers naar aanleiding van dit memorandum werd mentaal welbevinden dus niet verrassend als belangrijkste thema gekozen. De cijfers zijn zorgwekkend. De pijnpunten zijn bekend en aangetoond. Door jeugdwerk een veilige thuishaven te laten zijn, in te zetten op kruispunten en door écht te luisteren naar de stem van kinderen en jongeren kunnen we hier samen verandering in brengen.

Laat jeugdwerk een thuishaven zijn

Jeugdwerk is een veilige plek voor kinderen en jongeren om te groeien, te spelen en te leren, met vallen en opstaan je eigen grenzen ontmoeten. Door de verbondenheid zo eigen aan scouting, doen we actief aan de zo nodige welzijnsbevordering. Een plek aan het kampvuur waar verhalen gedeeld kunnen worden die er gewoon mogen zijn en die tegelijk ook gehoord worden. Leiding vervult hier een belangrijke rol, maar heeft daar niet altijd de juiste instrumenten of expertise voor.

Om deze unieke plek te garanderen, roepen we op om de nodige instrumenten en kennis beschikbaar te maken en **betalbare, beschikbare psychologische zorg op toegankelijke plekken en op een manier die natuurlijk aanvoelt, te voorzien.** Zorg dat dit duurzaam en verspreid wordt ingebed. Geef vrijwilligers een afgebakend kader, maar ook vorming en ondersteuning om deze nood ten volle te kunnen beantwoorden. Zorg ervoor dat lokale besturen hun **regionale sociale kaart** helder krijgen zodat het aanbod beter afgestemd wordt op de vraaggestuurde werkingen.

Welbevinden bevindt zich op kruispunten

Welbevinden is niet alleen een ruim thema, ook de plekken waar er op dit thema wordt ingespeeld zijn divers. Jeugdwerk is geen eiland maar zit diep verweven in onze samenleving, doorheen beleidsdomeinen en binnen alle sectoren. Laat ons het jeugdwerk erkennen voor haar zo belangrijke preventieve rol en inspelen op het welbevinden van kinderen en jongeren door middel van het spel van scouting.

Zorg dat er **structureel samengewerkt** wordt met de hulpverleningssector, het onderwijs, het CLB, OverKopuizen, de sportsector en expertise-organisaties. Alleen zo kunnen we samenwerken om het jeugdwerk en de jongeren te ontlasten. Hiervoor zijn **brugfiguren** die dit thema niet enkel verkondigen maar ook behartigen op lokaal, Vlaams en federaal niveau, broodnodig.

Stem en inspraak van kinderen en jongeren

Je stem laten horen, je gehoord voelen en het gevoel krijgen dat je mening telt, dragen allemaal bij aan een grotere zelfzekerheid en een sterker mentaal welbevinden. Engagement en medebeheer zijn twee van onze vijf basispijlers waardoor dit een essentiële factor is voor Scouts en Gidsen Vlaanderen.

Effectieve inspraak en beleidsparticipatie op alle beleidsdomeinen, ook onder 16 jaar, zijn van cruciaal belang voor kinderen en jongeren om zich goed in hun vel te voelen. We moeten inzetten op het luisteren naar en in gesprek gaan met kinderen en jongeren. Beleidsmakers, ouders, leiding en de hele samenleving hebben hier een cruciale rol in te spelen.

BELEIDSAANBEVELINGEN

Maak werk van betaalbare beschikbare psychologische zorg op toegankelijke plekken en op een manier die natuurlijk aanvoelt.

Ondersteun lokale besturen in het helder krijgen van hun regionale sociale kaart zodat het aanbod beter afgestemd wordt op de vraaggestuurde werkingen.

Verzeker innovatieve, structurele samenwerking over de sectoren heen, onder andere door het inzetten van brugfiguren die zich bewegen op alle kruispunten voor kinderen en jongeren.

Zet in op beleidsparticipatie van kinderen en jongeren op alle beleidsdomeinen.

Vrijwilligerswerk dat werkt

Meer dan 16.000 vrijwilligers trekken elke week hun scoutshemd aan om leiding te zijn. Ze organiseren activiteiten, plannen kampen en gaan op tocht met zo'n 74.000 leden. Dat vertaalt zich hypothetisch naar bijna 2.800 VTE op jaarbasis, goed voor meer dan 148.000.000 euro aan vrijwilligerswerk. Door vrije tijd van kinderen en jongeren te waarborgen en in te zetten op de meerwaarde en intrinsieke motivatie van dat vrijwillig engagement, zorgen we er samen voor dat vrijwilligerswerk werkt en kan blijven werken.

Vrije tijd

Vrijwilligers zijn het kloppend hart van onze beweging. Zonder hen geen scouts. Helaas staan zij enorm onder druk. Presteren op school, extra studentenjobs om rond te komen ... 35% van de jongeren geeft aan te weinig vrije tijd te hebben, terwijl het een fundamenteel kinderrecht is. Langdurige, vrijwillige engagementen, zelfs vrije tijd op zich staat onder hoogspanning terwijl deze jongeren bewust of onbewust een enorm engagement opnemen voor onze samenleving.

Geef en gun jongeren die tijd. Ga naar een **regering-breed engagement** om kansen te bieden aan kinderen en jongeren **over de beleidsgrenzen heen**, tijdens de vakanties én het schooljaar. Geloof in de kwaliteit van het jeugdwerk. Wij creëren die experimenteerruimte waarin kinderen en jongeren groeien, met vallen en opstaan.

Vrijwillig engagement

Vrijwilligers bij Scouts en Gidsen Vlaanderen vragen niet om een vergoeding, ondanks de stijgende kosten in hun leefomgeving. De coronapandemie zorgde bij 25% van de jongeren voor een daling in motivatie voor hun vrijwilligersengagement. Toch zien we ons ledenaantal jaar na jaar groeien. Door het eigenaarschap van vrijwilligers steeds centraal te zetten, leiding de juiste omkadering te bieden en zichzelf te laten ontwikkelen, kunnen wij blijven groeien.

We willen geen vergoedingen, want intrinsieke motivatie is wat ons drijft. Zorg voor **meer maatschappelijke waardering van het onbezoldigd vrijwilligerswerk en erken publiekelijk de kracht en meerwaarde van wat jongeren leren in jeugdwerk.** Onze leiding vraagt daarvoor geen vergoeding in de plaats, maar verdient meer subsidies en échte beleidsparticipatie die de werking van ons vrijwilligerswerk vergemakkelijken. Want leiding die leden blijvend ondersteunt, inspireert en laat groeien, kost tijd en geld.

Regulitis

Dat elk spel spelregels nodig heeft, mag duidelijk zijn. Maar een minimum aan duidelijke regels volstaat. Fiscale attesten, paperassen van de mutualiteit, GDPR-maatregelen opvolgen, attesten voor kadervorming, statuten van de vzw ... De regels, verwachtingen en verantwoordelijkheden die de afgelopen jaren in het leven zijn geroepen om groepen te ontzorgen, zorgen in de realiteit net voor het omgekeerde effect.

Verminder de administratieve last voor lokale groepen en onderwerp jeugdwerkorganisaties niet aan dezelfde criteria als commerciële organisaties.

Nieuwe regels? Bekijk die met de jongeren zelf. Denk samen na over creatieve en innovatieve oplossingen. Vereenvoudig verplichtingen en wees waakzaam voor regulaties die de intrinsieke motivatie van de jongeren afremt. Geef hen de ruimte om fouten te maken en daaruit te leren.

BELEIDS- AANBEVELINGEN

Geef jongeren tijd om aan jeugdwerk te doen en werk aan een regering-breed engagement om kansen te bieden aan kinderen en jongeren over de beleidsgrenzen heen.

Zorg voor meer maatschappelijke waardering van het onbezoldigd vrijwilligerswerk. Erken daarbij de kracht en meerwaarde van wat jongeren leren in jeugdwerk.

Verminder de torenhoge administratieve last van lokale groepen en de verwachting naar groepen om zich te professionaliseren.

Nieuwe regels? Bekijk die dan met de jongeren zelf. Denk samen na over creatieve en innovatieve oplossingen.

Kansrijk opgroeien

Deelnemen aan het jeugdwerk heeft een positieve impact en is van onschatbare waarde voor de groei en ontwikkeling van kinderen en jongeren. Door verschillende vormen van armoede wordt deze kans veel kinderen en jongeren ontnomen. Het creëren van gelijke kansen is niet langer voldoende. We streven daarom actief naar de gelijkwaardigheid van kinderen en jongeren.

Vrijetijdsarmoede

‘Ieder kind heeft recht op rust en vrije tijd. In die vrije tijd moet een kind kunnen spelen.’ Toch geeft zowat 1 op 5 van alle jongeren in Vlaanderen en Brussel aan dat ze nu geen buitenschoolse activiteiten doen, en dat eigenlijk wel willen. Zelf organiseren wij daarom jaarlijks zo’n tien ‘Open Kampen’, voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties. Initiatieven zoals ‘Verbindingsambassadeurs voor het jeugdwerk’ en ‘Over Drempels’ zijn waardevol, maar te beperkt in tijd en middelen.

We willen lokale besturen inspireren om structureel in te zetten op de kruispunten van welzijn, jeugdwerk en migratie. Laat het **nieuwe jeugddecreet** dan ook het instrument zijn om met deze uitdaging aan de slag te gaan. Dit vereist **een engagement om de nodige investeringen te doen en die belofte waar te maken.**

Betrek ook organisaties die zich inzetten voor kinderen en jongeren met een handicap, met een vluchtverhaal, met een migratieachtergrond, in financieel moeilijke situaties ... Erken onze **partners** in hun expertise en voorzie de nodige financiële middelen om de broodnodige samenwerkingen met het jeugdwerk aan te gaan.

Financiële armoede

In vijf jaar tijd is het aantal leden dat beroep doet op verminderd lidgeld verdubbeld. Bovendien stegen de aanvragen voor de gedeeltelijke terugbetaling (Fonds op Maat) van activiteiten en kampen in 2021 met 65%. De aanvragen komen van alleenstaande ouders tot scoutsgroepen die kinderen of jongeren met een vluchtverhaal opvangen. Iedere situatie is uniek. **De stijging van de energieprijzen en de bijkomende inflatie zorgden het voorbije jaar dat het moeilijker werd om scoutsactiviteiten betaalbaar en dus toegankelijk te houden** voor groepen, leden, leiding en ouders. Naast ‘Scouting op Maat’ zetten wij daarom ook in op de armoedesensitiviteit bij onze leiding en vrijwilligers. Door de verhoogde druk op onze financiën vragen we dat beleidsmakers verder **inzetten op bijkomende financiële middelen en instrumenten** zoals het Groeipakket **en op meer armoedesensitiviteit binnen het jeugdwerk.**

Armoede en representatie

Ondanks de inspanningen, zowel vanuit de overheid als vanuit Scouts en Gidsen Vlaanderen (Open Kamp, Uitwijker, Akabe ...) spreken we nog te vaak over mensen die we moeilijk bereiken in plaats van mét hen. Dat is problematisch omdat geleefde ervaringen belangrijk zijn om jeugdwerk toegankelijker te maken. Binnen Scouts en Gidsen Vlaanderen schrijven we aan een ‘Visie op Inclusie’ om onze groepen concrete ondersteuning mee te geven om meer inclusief en drempelverlagend te werken.

Wij vragen om ook bij de samenstelling van de verschillende beleidsniveaus in Vlaanderen en Brussel meer bewust te zijn van zichtbare én onzichtbare diversiteit. Voorzie handvaten en middelen om personeel en beleidsmakers zo dicht mogelijk bij de geleefde ervaring te brengen van iemand die minder kansen heeft, of nog beter, zet ze zelf mee aan tafel. Laten we elkaar uitdagen om meer deze reflex te maken en te kijken waar we een verschil kunnen maken.

BELEIDSAANBEVELINGEN

Maak voldoende middelen vrij om de beloftes van het nieuwe jeugddecreet waar te maken.

Erken onze partners hun expertise en reik ze voldoende financiële middelen aan om om met ons samen te werken.

Zet in op extra financiële instrumenten en op meer armoedesensitiviteit binnen het jeugdwerk

Maak bij de samenstelling van de verschillende beleidsniveaus in Vlaanderen en Brussel werk van inclusie op vlak van zichtbare én onzichtbare diversiteit.

Ruimte

Meer dan ooit staat de ruimte voor jeugd onder druk. In deze ruimtewedloop hebben de financieel sterksten, of degenen met de juiste contacten een gigantische voorsprong. Het is een evidentie om kinderen en jongeren aan jeugdwerk te laten doen maar daarvoor zijn voldoende speelruimte en kwalitatieve jeugdlokalen essentiële factoren.

Speelruimte

Buiten spelen, op ontdekking gaan in stad of natuur, het zit in het DNA van scouting. Tijdens de coronapandemie werd het belang van deze ruimte nog duidelijker. Deze openbare ruimte, alsook het belang om buiten te mogen spelen, moeten we koesteren, creëren en behouden. Naast schaarser wordende speelruimte worden we ook geconfronteerd met de effecten van de klimaatopwarming. Dit heeft niet alleen impact op ons leefmilieu, maar ook op de druk op het gebruik van deze ruimte.

In 2019 was 15% van Vlaanderen en Brussel verhard. Als er niet wordt ingegrepen, zal dit tegen 2050 verdrievoudigen. **Zet daarom in op de ontharding van ruimte en creëer bijkomende, avontuurlijke groene speelruimte** die uitdaagt tot experiment. Werk via een cocreatief proces samen met buurten en verenigingen om openbare ruimte te herbestemmen. Ook de verandering van ons klimaat doet ons uitkijken naar groene en blauwe speelruimte die in functie staat van het klimaat en klimaatrobustheid.

Jeugdinfrastructuur

Een jeugdlokaal is cruciaal voor het voortbestaan van een jeugdvereniging. Het is een fysieke plek waar je ontmoet, speelt en groeit

Een goed lokaal ontzorgt vrijwilligers en boezemt ouders vertrouwen in. In 2022 onderzochten de vijf grote jeugdbewegingen, samen met Hogeschool Vives, de staat van de jeugdlokalen in Vlaanderen en Brussel en de tevredenheid van vrijwilligers over hun infrastructuur. Conclusie: de kwaliteit van jeugdlokalen is in tien jaar niet verbeterd. Op bepaalde cruciale punten zien we zelfs een opvallende verslechtering. Zo blijkt de brandveiligheid niet verbeterd te zijn, zit 25% van de groepen nog steeds zonder enige vorm van contract en geeft 24% aan geen duidelijkheid te hebben over hun situatie binnen vijf jaar. Jeugdlokalen zijn in vele gevallen hopeloos verouderd en schreeuwen om vernieuwing. Hier ontbreken financiële middelen (30,7%) of draagkracht (19,3%) bij de groepen zelf om hier verandering in te brengen.

Maak werk van een langetermijn-, lokaal én Vlaams jeugdinfrastructuurbeleid, over de legislaturen heen. Zorg voor een duidelijke en structurele visie, toekomstgericht en ambitieus. **Monitor de kwaliteit van jeugdlokalen** en werk samen met de jeugdverenigingen naar een kwalitatief, veilig en duurzaam jeugdlokaal. **Investeer in jeugdwerkinfrastructuur op maat van jeugdwerk.** Ruim 23% van de jeugdbewegingen wil verbouwen, maar kan dit niet doen. Bij bijna 31% van de jeugdbewegingen komt dit omdat ze zelf niet genoeg financiële middelen hebben. Het kan en mag niet de bedoeling zijn dat de kwaliteit van jeugdwerkinfrastructuur afhankelijk is van de eigen middelen. Investeer op alle beleidsniveaus.

Zorg voor minder regels en administratie voor jeugdinfrastructuur. Maak werk van een **statuut voor jeugdinfrastructuur**, zodat deze ook kan genieten van de 6% btw-regeling bij renovaties en waarbij er realistisch wordt omgegaan met de renovatieverplichting.

BELEIDSAANBEVELINGEN

Zet in op de ontharding van ruimte en creëer bijkomende, avontuurlijke groene speelruimte die uitdaagt tot experiment.

Maak werk van een lokaal én Vlaams jeugdinfrastructuurbeleid, over de legislaturen heen.

Monitor de kwaliteit van jeugdlokalen en werk samen met de jeugdverenigingen naar een kwalitatief, veilig en duurzaam jeugdlokaal.

Investeer in betaalbare jeugdwerkinfrastructuur op maat van jeugdwerk.

Zorg voor minder regels en administratie voor jeugdinfrastructuur.

Maak werk van een statuut voor jeugdinfrastructuur, dat het onder andere mogelijk maakt om te genieten van de 6% btw-regeling bij renovaties.

Tot slot

Straf jeugdwerk vraagt een straf engagement

De hoofdpersonages in ons verhaal zijn en blijven kinderen en jongeren. Zij zijn letterlijk en figuurlijk **goud waard**. Onderzoek in binnen- en buitenland toont aan dat als je investeert in jeugd, je het geïnvesteerde bedrag minstens 3 keer terugverdient in de toekomst.

We zijn allemaal bezorgd om de toekomst van alle kinderen en jongeren temeer omdat deze generatie meer dan ooit onder druk staat. Het zijn jongeren en het jeugdwerk die zich in de frontlinie van de crisis bevinden. Ze gaan een toekomst tegemoet die niet alleen onzeker en turbulent is, maar bovendien nemen de uitdagingen waarmee zij en hun organisaties geconfronteerd worden alleen maar toe.

Tegelijk merken we dat de werkelijke waarde van de middelen beschikbaar voor jeugd daalt en onvoldoende wordt om de minimale ondersteuning te bieden. Op dit moment gaat **minder dan 0,1% van de Vlaamse begroting** naar het jeugdwerk. Terwijl kinderen en jongeren net 100% de toekomst zijn. Nu investeren in een duurzame toekomst voor kinderen en jongeren is met de huidige rentevoet dan ook de enige juiste keuze.

Overtuigd van onze basispijlers - dienst, engagement, zelfwerkzaamheid, medebeheer en ploegwerk - schreven we dit memorandum samen met onze vrijwilligers, vertrekkende vanuit hun inbreng. Op basis van vertrouwen in **samenwerking**. Samenwerking met kinderen en jongeren die zich moeten kunnen uitspreken over kwesties die hen aangaan. Samenwerking met beleidsmakers die structureel op zoek gaan naar die stem. Samenwerking met de samenleving, buurt, ouders en alle partners die een kind of jongere nodig heeft om jong te kunnen zijn. Maak dus werk van die samenwerking en zorg voor verstaanbare en transparante informatie voor alle kinderen en jongeren.

Zowel in de aanloop naar de verkiezingen van 2024 maar minstens zo zeer in de komende beleidsperiode.

Ons engagement om een betere wereld te creëren blijft, ondanks de grotere uitdagingen, onveranderd sterk; een engagement om kinderen en jongeren het beste van zichzelf te laten ontdekken en ontwikkelen.

We vragen jullie daarom expliciet om in de komende beleidsperiode ambitieus in te zetten op jeugd en jeugdwerk. Dit is een verhaal dat we enkel met jullie steun en samen met jullie waar kunnen maken. Want onze kinderen en jongeren verdienen niets minder!

Beeldmateriaal

Luna Vanden Daele, Melanie Vercauteren, Jari Sijbers, Hana Reynaert, Kristof Steurbaut

Vlaanderen
verbeelding werkt